RANDERS BYS RÅDSTUERETSPROTOKOL 1598-1599.

(1-338) indeholder Randers byfoged tingbog 1598.

(339)

9/1 1598.

** Hartvig Clausen havde indstævnet Villads Glarmester for et brev, han har givet ham på sin have, og ham samme sin have har forpantet for 11 daler, og fremlagde samme brev, dateret 7/2 1597, og derhos berettede Hartvig Clausen, at Villads Glarmester imod samme sit eget brev og segl skulle have solgt sin egen søstersøn hr Peder Skovmand præst på Anholt samme have, og mener, han pligtig er samme sit brev at efterkomme, hvilket han blev tilfundet.

(342)

6/2 1598.

** den sag imellem Baltser Villadsen og hans børn og hans svoger Mikkel Poulsen er opsat 14 dage.

(343)

8/5 1598.

** Oluf Olufsen havde indstævnet Jens Dinesen, fordum tjenende Mads Villumsen på Mors, for noget øl, han skulle være forlovet af Mads Villumsen at indlægge i en bod på Mors, og Jens Dinesen skulle have forhandlet og solgt og mente ham pligtig at stå ham til rette for samme øl og fremlagde en seddel, skrevet 1595, angående hvem, der havde fået af Oluf Olufsens øl, som Jens Dinesen bekendte at have skrevet efter sin husbonds befaling, men benægtede aldrig at have taget noget af Oluf Olufsens gods eller andet at forhandle for ham.

(345)

10/7 1598.

** Inger Groersdatter havde indstævnet Buni Pedersen for 10 mark, han tiltaler hende for til tinge, og byfogden samme sag for borgmester og råd at skulle have indfundet, men da Buni Pedersen ikke er mødt, er Inger Groersdatter fundet kvit for samme gæld og tiltale.

(346)

** Peder Andersen. 8/7 i Randers rådstue var forsamlet efterskrevne og der forhandlet skifte og jævning imellem Anders Kare og hans børn Anders Andersen Jens Andersen og Niels Andersen på den ene side og salig Anders Hansens børn Peder Andersen Niels Andersen på deres egne og deres søstres Margrete Andersdatter og Maren Andersdatters vegne, eftersom Peder Andersen den tid deres rette værge var, på den anden side, om al den arveskifte, som dem imellem er faldet efter salig

Maren Pedersdatters dødelige afgang, og deslige hvis salig Anders Hansens børn i arv kunne have inde hos Anders Kare efter far og mor, og da har de dem forligt og imellem forhandlet, som efterfølger, om gård og staldgård, og gælden efter salig Anders Hansen og Maren Pedersdatters afgang, skal Anders Kare betale og intet i nogen måde hans stedbørn dertil skal svare.

(350)

17/7 1598.

** Ellen Madsdatters, barnfødt i Vium ved Avnsbjerg, bekendte, at for 2 somre forleden fulgtes hun med Jens Langkniv moxen den ganske sommer, og i år efter skt Mikkelsdag var hun hos ham i 3 uger, og i dimmelugen så hun Jens Langkniv for Mogens Juels port, og at hun slog Anders Pedersen 2 slag med en vognkæp.

** Kirsten Sørensdatters forpligt. eftersom Kirsten Sørensdatter, barnfødt i Tjæreby, er befundet med en økse, som hun siger at være hendes husbonds økse Oluf Hyrde, som var tilforn i Støvring, og det formenes, at hun skulle have stjålet samme økse, da gjorde hun sin forpligt, at dersom nogen kommer og kendes ved samme økse, og hun efter denne dag bliver befundet her i Randers by eller Støvring herred, da skal hun være forpligtet straks at undgælde samme livsstraf på liv eller legeme, som hun nu burde at lide for samme økse.

(351)

** hr Christen Nielsen og Keld Jensen havde indstævnet Hans Byrial og Jens Keldsen for et udlæg, de han søgt i Keld Jensens bo imod et afkald, Jens Keldsen har givet ham til bytinget, så er Hans Byrial mødt og Jens Keldsen og fremlagde sit delebrev, og efter sådan lejlighed har borgmester og råd fundet den sag ind til Viborg landsting at komme.

** Jens Rasmussen i Bendstrup havde indstævnet Ingeborg Mikkelsdatter og hendes værge for en ko, han købte af hende, og hun sagde, at den skulle være med kalv, og dersom den ikke kælvede inden påske sidst forleden, skulle hun derover stå ham til rette, så er hun ikke mødt, og derfor har fogden tilfundet ham at tiltale hende ved Randers byting.

(352)

** Peder Skov. efterskrevne vidnede, at 21/6 sidst forleden i gamle smedelavshus væddede Peder Skov og Jens Hammer om en tønde 3 skillings øl, og Peder Skov lod Jens Hammer og dem se en enkende daler, som han skæmskvis sagde, han havde fået som gave over det køb på lavshuset, da sagde Jens Hammer, at Peder Skov ikke da havde samme daler hos sig, og han sagde jo, så slog de begge hænder sammen og væddede om samme tønde øl, og Jens Madsen lovede for Peder Skov og Christen Lygtemager for Jens Hammer, så tog Peder Skov i sin lomme og viste dem straks samme enkende daler.

(353)

24/7 1598.

** Sidsel Olufsdatter, barnfødt i Halland, bekendte, at 14 dage i fasten drog hun fra Albækgård og til Bislev, da kom hun i færd med Peder Kam ? og hans hustru Elle, så bad Elle hende, at hun skulle forvare sig for noget tyveri var der i byen, og andendagen derefter fulgtes hun med dem til Skivum, og der så de Jens Langkniv med sin hustru, så spurgte han hende ad, om hun ville følges med ham og bære ham et barn, da skulle han intet ville gøre hende, men han skulle klæde hende vel, da svarede hun ja af stor frygt, fordi hun befrygtede, han skulle slå hende, så drog de af byen med Peder og Elle, og uden for byen kom Jens Langkniv og hans hustru og slog på Peder og Elle og jog dem ud i et kær, og Sidsel skreg og gav sig hårdt, så gik Jens Langknivs hustru til og skar hendes klædesbånd sad på hendes bag og afførte hende alle hendes klæder, som var en ny vadmels kjortel en ny vadmels trøje en lærreds ---- forklæde halsklæde og særk, og iførte hende igen et stykke gammelt forslidt særk, og imidlertid stod Jens Langkniv med barnet og truede og undsagde Elle, og sagde, hun havde fulgt ham i 6 år og avlet to eller tre børn med hende, og stod Peder og Elle med Sidsel til vedermåls ting, og bekendte sig at have født et barn med ham, som er fire år siden, og bekendte at de tager sæbe og ulæsket kalk og blander sammen og stryger på sig, så går huden af, som var den brændt eller kræftædt, og så har han gjort med hendes arm, og det har hendes mand og en anden kvinde, som fulgte ham tilforn, lært ham, som er Anders Hørbys kvinde, og hun havde båret det på sig, og således hendes mand Peder, så gik Anders præst ham for nær, og han og Jens Langkniv tog hans kappe, som var en ny vadmelskappe fra ham, og slog ham fordærvet i Mellerup by.

(355)

28/6 1598.

** Niels Jensen borger i København på sin søns Jens Nielsens vegne, tjenende på Arnenæs ? i Norge, efter hans fuldmagts lydelse havde ladet i rette stævne Jens Hammer for tre gamle engelske guldringe, han skulle have antvortet ham at forarbejde, så mødte Jens Hammer og bekendte sig noget guld at have annammet, men vidste ikke hvor meget samme guld var, før hans vægt kommer tilstede.

(356)

11/9 1598.

** efterskrevne vidnede, at ---- og Anders Kare har været over en kontrakt om nogen ord og tale dem er faldet imellem, og derom er de så forligt, at hvis breve derpå til tinget er forhvervet på enten sider imod hverandre, skal efter denne dag være døde og magtesløse.

(357)

6/11 1598.

** Maren Rasmusdatter, Jens Rasmussens efterleverske, Jens Bertelsen i København og hans hustru Margrete Rasmusdatter havde indstævnet Jens Vendelbo for 30 daler, han skal være tildømt at gøre Jens Rasmussen rede og regnskab for på hans stedbørns vegne, så mødte han og berettede sig at have gjort dem regnskab, så det intet skal komme Maren Nielsdatter eller hendes arvinger og medarvinger ved, som han med Jens Rasmussens brev og segl vil bevise.

(358)

** Mads Groersens efterskrevne lovsmænd i Vinterslev og lovhøringer.

(1-321) indeholder Randers byfoged tingbog 1599.

(322)

15/1 1599.

** den misdæder Søren Ibsens, barnfødt i Randers, bekendte, at han i møllen tog 6 skæpper tørt rug, som han solgte Clemend Snedker, og senere tog han i møllen 6 skæpper våd rug, og han benægtede, at den kvinde Kirsten Keldsdatter, som er i hus med ham, vidste aldrig af samme hans misgerninger at sige, ej heller hans hustru rådede ham til samme onde gerninger, dog vidste hun vel, at han var berygtet for sådanne tyveri og hulde og dulgte med ham, og i den sidste rejse, han gjorde med Mads Ryum til København med kongens havre, beholdt Mads Ryum 8 tønder havre tilbage i skibet, som han siden solgte i Langå, og de fik hver sin part af pengene.

(326)

** Søren Ibsen bådsmand i skarpretterens hus i efterskrevnes nærværelse bekendte, at Hans Brygger i København havde gjort køb med Mads Ryum om de 8 tønder havre, men de turde ikke fordriste sig dertil, og siden blev det solgt i Frederikstad i Norge, og nogle år siden førte Rasmus Hansen Jens Olufsen pramkarl og han noget korn til fjorden, og siden det kom i prammen, tog de noget af hver sæk og solgte, og en økse stjal Niels Lauridsen nu sidste vinter i Norge, og han selv stjal og en økse, og en økse tog han fra Rasmus på hjørnet, som han solgte for 9 skilling.

(329)

29/1 1599.

** Anders Remsnider, oldermand og remsnider i gamle smedelav havde indstævnet Niels Olufsen guldsmed Kurt Sadelmager Morten Jensen knivsmed Erik Smed Las Bøssemager og Henrik Felbereder, og satte i rette, om de ikke er pligtig at gøre deres mestergerning, hver på sit håndværk, og søge deres lav og gilde efter deres kongelige friheder og privilegier, hvorefter de er tilfundet enhver at gøre sin mestergerning i lavsbrødres nærværelse, at de kan se og kende, at det er deres egen gerning og ingen andres arbejde, og gøre deres lav fyldest efter recessens bemelding.

(330)

** Jens Skriver. Jørgen Pedersen skødede ham 5 boder i Transtræde.

(331)

12/2 1599.

** Oluf Olufsen havde indstævner Mads Villumsen, fordum tolder på Mos, for 10 tønder øl, han skulle have lånt ham bod til på Mos, og samme øl skulle være forhandlet, og regnskab derfor er ikke

kommet ham til hænde, dertil svarede Mads Villumsen, at Jens Andersen også havde sit øl i samme bod, som han havde nøglen til, men hvem samme øl havde forhandlet, er ham uvitterligt. sagen blev opsat 14 dage.

(332)

** borgmester og råd. Christen Kare forpligtede sig at skal indflytte her i byen ad påske nu først kommer, eller lide dele for fald og gæld.

(333)

** samme. Tomas Sørensen og Bertel Andersen i Ørsted har forpligtet sig at skal med deres sognepræst og bedste sognemænds kundskab, at de holder ikke borgerlig næring på landsbyerne, uden alene løber med en kramsæk, og ikke heller sælger på landsbyerne enten humle stål salt eller tjære til borgernes forfang, inden i dag 14 dage, eller da at stå dele. sammeledes bepligtede Rasmus Hadsten sig at indkomme ad skt Mikkelsdag.

** Peder Lassen borgmester har ladet forbyde Anders Remsnider Villads Glarmester og Peder Skov at afhænde eller forbytte nogen af de pendinge, som er de 100 daler, de har oppebåret for deres lavshus, inden derom anderledes bliver forordnet, såfremt de ikke derfor vil stå til rette.

(334)

25/2 1599.

** Ludvig Skriver i Århus hospital havde indstævnet Niels Jacobsen for 50 daler, salig Søren Hofmand er blevet Jacob Hagemester i Århus hospital skyldig efter salig Søren Hofmands hånd og segl, udgivet Århus 3/12 1580, dernæst fremlagde Niels Jacobsen en håndskrift af Niels Christensen Skriver, borger i Århus og hospitalsforstander sst, lydende, at Søren Hofmand borgmester i Randers har betalt ham 100 daler på Jens Hagemesters vegne, forrige forstander i hospitalet, som Søren Hofmand var i lov for til ham for Jens Hagemester, som han de arme skyldig blev på hans sidste regnskab, dateret Århus 16/7 1584. derefter fremlagde Ludvig Skriver et beseglet håndskrift af Jacob Hagemester i Århus hospital, at eftersom Søren Hofmand Peder Pedersen borgmester i Randers Mikkel Skriver byfoged i Mariager Oluf Olufsen borger i Randers og Christen Olufsen, født i Randers, har lovet og godsagt for ham for hvis, resterer på hans regnskab til de arme, til Mandrup Parsberg, da bepligter han sig til at fuldgøre samme rest, og holde dem skadesløs, og har ombedet ærlige svend Niels Jacobsen Skriver og Tomas Christensen Skriver med ham at besegle, dateret Århus 6/9 1587, Jacob Hagemester egen hånd, Niels Jacobsen Skriver egen hånd og skriver på Århusgård Tomas Christensen, borger i Århus, egen hånd. sagen blev opsat til 14 dage efter påske.

(337)

** Oluf Olufsen. Jens Sørensen vidnede, at den tid Jens Dinesen drog her af byen, da fulgte han ham over åen til Sønderbro, og Oluf Olufsen gik hos, da klagede Jens Dinesen sig og sagde, Gud bedre mig skal jeg stå.

(338)

** Niels Jacobsen bekendte, at han.

** Oluf Olufsen. efterdi recessen medfører, at for alle tingsvidner skal gives lovligt varsel, og efterdi det er gældssag anrørende, finder de den sag til bytinget at ordeles, som det sig bør.

(339)

19/3 1599.

** Søren Kedelsmed borger har indstævnet Christen Rasmussen kedelsvend, for han indfører her i byen kedler og forhandler, og går dermed ham på sin næring til forfang og skade, så berettede Christen Rasmussen, at han ikke vidste sig mod deres friheder at være, og forpligtede sig ikke videre så at omgå til hver mands hus, uden det sker i almindelige Jahrmarked.

(340)

7/5 1599.

** efterdi der findes breve imod breve i den sag imellem Niels Jacobsen og efter salig Søren Hofmands død og Laurids Tomasen i Århus hospital, ved borgmester og råd ikke sig dommer i den sag at være, men den at indkomme for de dertil.

** Ludvig Tomasen fremlagde Hans Kaffmesters håndskrift, hvori han kender sig skyldig at være Jacob Hagemester i Århus kloster 32 daler, som han ham lånt har, dateret Århus kloster 15/4 1585.

(341)

** Ludvig Skriver. Hans Kaffmester fremlagde sin regnskabsbog lydende på hvis, han har leveret Jacob Hagemester i sin betaling på samme gæld.

(342)

14/5 1599.

** Jens Andersen Skriver havde indstævnet Mads Villumsen for et sølvbælte, hans hustru Mette Jensdatter skulle have lånt ham for 12 år siden, så mødte Mads Villumsen og hårdeligt benægtede, at Jens Andersens hustru aldrig lånte ham samme sølvbælte. ligeledes havde Jens Andersen indstævnet Mogens Skov og Poul Nielsen rådmænd for deres sandhed at vidne, og de bekendte, at de var beskikket til Mads Villumsen og begærede af ham, at han godvilligt dem igen ville forskaffe samme sølvbælte, som hans søster Mette Jensdatter har lånt ham, uden videre trætte, da svarede Mads Villumsen dem, at Mette Jensdatter skulle vel få sit sølvbælte igen, og Mette Jensdatter ved sin sjæls salighed beskyldte Mads Villumsen for, at hun lånte ham sit sølvbælte, som han pantsatte Mikkel Skriver i Mariager, hvorefter blev afsagt, at efterdi det er lån og gæld anlangende har borgmester og råd indfundet samme sag til bytinget.

(344)

4/6 1599.

** Christen Christensen Snedker og Niels Christensen Tømmermand er fordraget om deres ejendoms trætte, dem imellem har været, så den bliver delt som efterskrevet.

(345)

** Jens Christensen oldermand i skomagerlavet på menige skomageres vegne har indstævnet Jens Bertelsen skomager, for han imod deres lavsskrå bruger skomagerembede her i deres frihed, hvortil Jens Bertelsen berettede, at skomagerne har forbudt ham ikke at må arbejde for skomagere, og mente sig ikke forment at være at søge sit brød og næring formedelst sin kunst og håndværk, og efter sådanne vilkår har borgmester og råd tilfundet førnævnte skomagere at tiltale Jens Bertelsen for hvis, han bruger imod deres skrå.

(346)

11/6 1599.

** Niels Hjermind har indstævnet Anders Remsnider Villads Glarmester og Peder Skov for deres brev og segl, de ham givet har, at de har solgt ham smedelavets hus og forpligtet dem derpå at gøre ham skøde, hvorefter borgmester og råd har tilfundet dem pligtig at være deres brev at fuldgøre.

(347)

23/7 1599.

** Matias Skrædder havde indstævnet skrædder Anders Tjæreby oldermand Peder Lauridsen Anders Skrædder Mikkel Skrædder Mikkel Clemendsen skrædder, og beklagede sig, at han for nogen tid forleden i oldermandens hus er sket uret og overfaldet, og hans hat sønderskåret, og da han beklagede sig, har oldermanden slået ham på hans hoved med en støvle, og dersom hans hustru og svend ikke havde hos været, havde de moxen slået ham ihjel, dertil svarede Anders Tjæreby og ønskede, han havde slået hans hals sønder, og udskældte ham, at han løj som en skælm, og ikke han burde at være i lavet, og derfor satte han borgen for sig, at han med fejde og bårdag skal være Matias Skrædder ubevaret, og derhos bevise de ord, han har ham tilsagt, og i lige måder satte Matias Skrædder borgen for sig.

(348)

** Peder Lassen borgmester havde indstævnet smedene, eftersom byfogden har dem for borgmester og råd indfundet, for de har solgt deres lavshus, som han mener, de ingen magt eller ret til at have haft imod borgmester og råds vilje og samtykke, med mindre de køber sig et andet lavshus, så mødte smedene og berettede, at dersom borgmester og råd vil forsvare samme lov og ret som andre lav her i byen, vil de være forpligtet at købe et andet lavshus.

(350)

13/8 1599.

** Maren Bagerkone og Christen Christensen. for borgmester og råd indgav Maren Bagerkone sin sag på Poul Nielsen og Poul Andersen, og Christen Christensen indgav sin sag på Anders Bay rådmand og Niels Byskriver, at handle dem imellem til al måde og ret og endelig ende om den have, de med hverandre omtrætter.

(352)

3/9 1599.

** den sag imellem Peder Lassen borgmester og Mads Ryum er opsat til i dag 8 dage førstkommende, og betroede de på begge siden efterskrevne at handle dem imellem, om de dem kan fordrage om samme sag.

(353)

xx/10 1599.

** misdæder Niels Jacobsens bekendelse. de 4 svin han havde solgt Anders Slagter, bekendte han, at dem købte han af hans bror ---- Jacobsen, og gav ham derfor 1 daler og lovede ham 1 daler til, når han havde solgt svinene, og hos var samme tid Anders Møller i Skrødstrup mølle, om nu fremkom Anders Møller og benægtede, at han ikke hos var og så, at han købte samme svin.

(354)

17/12 1599.

** ---- har tilfundet Niels Hjermind at være ---- Pedersdatters værge og annamme hendes arv, ---- hendes gods skal komme hende til fremtarv i sin tid.

** Las Andersen og Søren Keldsen havde indstævnet Marcus Bådsmand for noget salt, som i hans skib skal være forlække t, og da har borgmester og råd afsagt, at hvis som er forlækket af havsnød, bør af at gå over skib og gods, hver efter sin anpart.

(355)

24/12 1599.

** Anne Tomasdatter, barnfødt i ---- i Rinds herred, forpligtede sig at skal ---- Randers by inden nytårsdag, ---- sig derefter befindes ---- under sit livs fortabelse.

PERSON- OG STEDNAVNEREGISTER se under Randers byfoged tingbøger.

udarbejdet 1998-99 af Bjarne Nørgaard Pedersen Agernvej 95 DK-8330 Beder.